

Građanskopravna odgovornost za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije u Bosni i Hercegovini

Civil law liability for damage caused by artificial intelligence systems in Bosnia and Herzegovina

Marko Tomić, Univerzitet Sinergija Bijeljina, Jelena Manojlović, Univerzitet Sinergija Bijeljina

Sažetak— Oblast vještačke inteligencije (AI) je generalno gledano nepoznanica za domaći pravni sistem u mnogim aspektima. U tom kontekstu i pitanje građanskopravne odgovornosti za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije predstavlja svojevrstni izazov kako za pravnu teoriju, tako i za pravnu praksu. Članak analizira kako se tradicionalni principi građanskog prava primjenjuju na štete koje uzrokuju sistemi vještačke inteligencije, te ukazuje na izazove koje donosi njihova autonomija i kompleksnost. Kada govorimo o AI sistemima u većini slučajeva teško je utvrditi ko je odgovoran za štetu — proizvođač, programer, korisnik ili sam operator sistema. Klasični modeli odgovornosti (krivica i objektivna odgovornost) nisu uvijek adekvatni jer AI može donositi odluke i bez direktne ljudske kontrole. Što je sistem autonomniji, to je teže dokazati uzročnu vezu i krivicu, što komplikuje sudske postupke. U Bosni i Hercegovini ne postoji poseban zakon koji direktno uređuje odgovornost za štetu uzrokovanu AI sistemima pa se primjenjuju opšta pravila građanskog prava sadržana prvenstveno u Zakonu o obligacionim odnosima. Sudskih presuda koje se direktno bave ovim pitanjem gotovo da i nema a u predmetima koji su povezani sa ovom oblašću, odgovornost za štetu se utvrđuje ili kao odgovornost za krivicu ili kao objektivna odgovornost. U ovom kontekstu značajno je istaći da BiH postepeno usklađuje svoje pravo sa pravom Evropske unije, što će neminovno dovesti do regulisanja ove i oblasti putem preuzimanja EU pravnih standarda.

Ključne riječi – Građanskopravna oblast, šteta uzrokovana AI sistemima, pravna regulativa u Bosni i Hercegovini, pravni standardi Evropske unije

Abstract – The field of artificial intelligence (AI) is generally unknown to the domestic legal system in many respects. In this context, the issue of civil liability for damage caused by artificial intelligence systems is a unique challenge for both legal theory and legal practice. The article analyzes how the traditional principles of civil law are applied to damages caused by artificial intelligence systems, and points to the challenges brought by their autonomy and complexity. When talking about AI systems, it is often difficult to determine who is responsible for the damage — the manufacturer, the developer, the user or the operator of the

system itself. Classical models of responsibility (guilt and objective responsibility) are not always adequate because AI can make decisions without direct human control. The more autonomous the system, the more difficult it is to prove causation and guilt, which complicates court proceedings. In Bosnia and Herzegovina, there is no special law that directly regulates liability for damage caused by AI systems, so the general rules of civil law contained primarily in the Law on Obligations apply. There are almost no court rulings directly dealing with this issue, and in cases related to this area, responsibility for damage is determined either as liability for guilt or as objective responsibility. In this context, it is important to point out that BiH is gradually harmonizing its law with the law of the European Union, which will inevitably lead to the regulation of this area through the adoption of EU legal standards

Keywords – Civil law area, damage caused by AI systems, legal regulations in Bosnia and Herzegovina, legal standards of the European Union

I. UVOD

Građanskopravna odgovornost za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije predstavlja savremeno i sve značajnije pravno pitanje u Bosni i Hercegovini. Razvoj i sve šira primjena AI tehnologija otvaraju niz dilema u vezi sa utvrđivanjem odgovornosti za nastalu štetu.

Tradicionalni instituti obligacionog prava često nisu u potpunosti prilagođeni specifičnostima autonomnih i samoučećih sistema. Poseban izazov predstavlja identifikacija odgovornog subjekta, imajući u vidu kompleksan lanac učesnika koji uključuje proizvođače, programere, korisnike i operatore AI sistema.

Pitanje krivice dodatno se komplikuje zbog nepredvidivosti ponašanja određenih algoritama. U pravnom sistemu Bosne i Hercegovine još uvijek ne postoji poseban normativni okvir koji bi izričito regulisao ovu oblast. Stoga se u praksi primjenjuju opšta pravila o naknadi štete, uključujući odgovornost po osnovu krivice i objektivnu odgovornost.

Uporednopravna rješenja i inicijative na nivou Evropske unije mogu poslužiti kao smjernice za buduće zakonodavne

reformu. Takođe, važno je razmotriti balans između podsticanja tehnološkog razvoja i zaštite oštećenih lica.

Ovaj rad ima za cilj da analizira postojeći pravni okvir i ukaže na ključne izazove i moguće pravce razvoja regulacije odgovornosti za štetu uzrokovanu AI sistemima.

II. PRAVNI OKVIR U BOSNI I HERCEGOVINI

U Bosni i Hercegovini pitanje građanskopravne odgovornosti za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije još uvijek nije posebno normirano, već se rješava primjenom opštih pravila obligacionog prava a što može dovesti do pravne nesigurnosti. [1]

Ključni propis u ovoj oblasti predstavlja Zakon o obligacionim odnosima koji uređuje osnove odgovornosti za štetu kroz institute subjektivne i objektivne odgovornosti. U Bosni i Hercegovini postoje tri zakona (Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko Distrikta) koji uređuju oblast obligacionih odnosa, u suštini na gotovo identičan način jer se temelje na istom starom zakonu iz vremena Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Rad će se bazirati na Zakonu o obligacionim odnosima Republike Srpske (ZOO RS), ("Sl. list SFRJ", br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 - odluka USJ i 57/1989 i "Sl. glasnik RS", br. 17/1993, 3/1996, 37/2001 - dr. zakon, 39/2003 i 74/2004). [2] Prema ovom zakonu, odgovornost se najčešće zasniva na principu krivice (čl. 158-163 ZOO RS) što podrazumijeva postojanje protivpravne radnje, štete, uzročne veze i krivice štetnika. Takođe, moguće je primijeniti i princip objektivne odgovornosti (čl. 173-177 ZOO RS) koji reguliše odgovornost za opasnu stvar ili djelatnost.

Međutim, kod AI sistema problem nastaje u dokazivanju krivice, jer algoritamsko odlučivanje može biti netransparentno i teško razumljivo. U takvim situacijama, sudovi bi potencijalno mogli posegnuti za pravilima o objektivnoj odgovornosti, naročito ako se AI sistem kvalifikuje kao opasna stvar ili djelatnost.

Dodatni relevantni propisi uključuju Zakon o zaštiti potrošača, koji može biti primjenljiv u slučajevima kada AI proizvodi ili usluge uzrokuju štetu krajnjim korisnicima. U BiH postoje Zakon o zaštiti potrošača BiH ("Sl. glasnik BiH", br. 25/2006 i 88/2015) [3] i entitetski Zakon o zaštiti potrošača Republike Srpske (ZZP RS), ("Sl. glasnik RS", br. 101/2025). [4] koji je novijeg datuma i adekvatnije reguliše ovu problematiku. Takođe, određeni aspekti mogu biti obuhvaćeni pravilima o odgovornosti za neispravan proizvod, iako ni ova oblast nije detaljno razrađena u kontekstu AI tehnologija. Pravna praznina posebno dolazi do izražaja kada je riječ o autonomnim sistemima koji djeluju bez neposredne ljudske kontrole.

U sudskoj praksi Bosne i Hercegovine još uvijek nema značajnog broja sudskih odluka koje se direktno odnose na štetu uzrokovanu vještačkom inteligencijom. Ipak, hipotetički je moguće povezati konkretne članove zakona sa mogućim sa situacijama iz prakse koje se odnose na AI sisteme.

Ako se se fokusiramo na Zakon o zaštiti potrošača RS možemo navesti sljedeći primjer:

Članovi 7–9 ZZP RS (obaveza stavljanja na tržište samo sigurnih proizvoda) se može primijeniti ako pametni uređaj sa AI funkcijama (npr. "smart home" sistem) izazove štetu zbog greške u algoritmu. U tom slučaju potrošač se može pozvati na pravo na sigurnost i odgovornost trgovca.

Ako se baziramo na odredbe sadržane u ZOO RS, koje su primjenljive na konkretne slučajeve iz prakse, onda možemo navesti sljedeće primjere:

- *Član 158-163 ZOO RS (odgovornost po osnovu krivice)* može se primijeniti u situaciji kada, na primjer, kompanija implementira AI sistem bez adekvatnog testiranja ili nadzora. Ukoliko takav sistem donese pogrešnu odluku (npr. u medicinskoj dijagnostici ili finansijskom odlučivanju), oštećeno lice bi moglo dokazivati da je šteta posljedica nemara ili propusta u postupanju odgovornog subjekta (npr. operatera ili implementatora sistema).

- *Članovi 173–177 ZOO RS (objektivna odgovornost za opasnu stvar ili djelatnost)* posebno su interesantni u kontekstu AI. Na primjer, ako bi se autonomno vozilo koristilo na putevima u Republici Srpskoj i izazvalo saobraćajnu nezgodu, moglo bi se smatrati „opasnom stvari“. U tom slučaju, vlasnik ili korisnik vozila odgovarao bi bez obzira na krivicu, što olakšava položaj oštećenog lica.

- *Član 171 ZOO RS (odgovornost za zaposlenog)* dolazi u obzir kada zaposleni nepravilno koristi AI sistem. Na primjer, ako službenik unese netačne podatke u sistem, a AI na osnovu toga generiše štetnu odluku, poslodavac bi mogao odgovarati za štetu prema trećim licima.

- *Član 172 ZOO RS (odgovornost pravnog lica za rad svojih organa)* može biti primjenljiv kada AI sistem koristi određena kompanija (npr. banka ili osiguravajuće društvo). Ako AI sistem donese štetnu odluku (npr. diskriminatornu odluku o kreditu), odgovornost bi se pripisala pravnom licu, bez obzira na to što je odluku formalno „donio“ algoritam.

- *Član 177 ZOO RS (oslobađanje od odgovornosti)* mogao bi se primijeniti u situacijama kada šteta nastane usljed nepredvidivog ponašanja AI sistema koje se nije moglo izbjeći ni uz dužnu pažnju. Međutim, u praksi bi dokazivanje ovih okolnosti bilo izuzetno složeno, posebno zbog pitanja transparentnosti algoritama.

- *Član 177 st. 3 ZOO RS (doprinos oštećenog)* može biti relevantan ako je i sam korisnik doprinio nastanku štete, na primjer nepravilnim korištenjem AI aplikacije ili ignorisanjem jasnih upozorenja sistema.

- Konačno, *član 200 ZOO RS (nematerijalna šteta)* može se primijeniti u slučajevima gdje AI sistemi povrijede lična prava, poput časti, ugleda ili privatnosti (npr. pogrešna obrada ličnih podataka ili automatizovano donošenje odluka koje imaju diskriminatorne efekte).

S obzirom na sve navedeno, može se zaključiti da pravni okvir Bosne i Hercegovine trenutno nije u potpunosti prilagođen izazovima koje donosi vještačka inteligencija. Nedostatak specifičnih propisa dovodi do pravne nesigurnosti i otežava efikasnu zaštitu oštećenih lica. Zbog toga se sve više ističe potreba za normativnim intervencijama koje bi preciznije uredile ovu oblast. U tom kontekstu, iskustva i

zakonodavne inicijative Evropske unije mogu imati značajan uticaj na budući razvoj domaćeg prava.

III. MEĐUNARODNOPRAVNI OKVIR – PRAVO EVROPSKE UNIJE

Građanskopravna odgovornost za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije predstavlja jedno od najaktuelnijih pitanja u pravu Evropske unije. Evropska unija nastoji da uspostavi ravnotežu između podsticanja inovacija i zaštite prava oštećenih lica. Tradicionalni instituti odgovornosti, poput krivice i uzročnosti, suočavaju se s izazovima zbog autonomije i kompleksnosti AI sistema. Poseban problem predstavlja tzv. "crna kutija" efekat, gdje je teško utvrditi kako je sistem donio određenu odluku.

Postavlja se pitanje da li postojeći sistemi građanskopravne odgovornosti mogu adekvatno odgovoriti na izazove koje donosi vještačka inteligencija, ili je neophodno razviti poseban pravni režim prilagođen njenim specifičnostima. [5]

U postojećem pravnom okviru EU, odgovornost za štetu se uglavnom zasniva na nacionalnim pravilima država članica. Međutim, zbog fragmentacije pravnih sistema, Evropska komisija je prepoznala potrebu za harmonizacijom. U tom kontekstu, predložene su reforme koje uključuju prilagođavanje pravila o odgovornosti za proizvode.

Komparativna analiza pokazuje da nacionalni pravni sistemi država članica nisu u potpunosti prilagođeni izazovima koje donosi vještačka inteligencija, naročito u pogledu dokazivanja uzročnosti i identifikacije odgovornog subjekta. [6]

Jedan od ključnih izazova jeste utvrđivanje odgovornog subjekta. U lancu razvoja i korištenja AI sistema mogu učestvovati proizvođači, programeri, distributeri i korisnici. EU pravo teži modelu u kojem odgovornost snosi onaj ko ima kontrolu nad rizikom. Ovo može uključivati i operatere visokorizičnih AI sistema.

Posebna pažnja posvećuje se visokorizičnim sistemima definisanim u okviru regulative o vještačkoj inteligenciji. Za ove sisteme predviđeni su stroži standardi sigurnosti i transparentnosti. Kršenje tih standarda može imati direktan uticaj na građanskopravnu odgovornost. Time se stvara veza između regulatornog i obligacionog prava.

EU takođe razmatra mogućnost uvođenja režima objektivne odgovornosti za određene AI sisteme. Ovaj pristup bi omogućio naknadu štete bez potrebe dokazivanja krivice. Takvo rješenje se smatra prikladnim za sisteme koji predstavljaju povećan rizik za društvo.

Zaštita potrošača je jedan od ključnih ciljeva ovih reformi. AI sistemi se sve više koriste u svakodnevnim uslugama, od zdravstva do finansija. Greške u radu takvih sistema mogu imati ozbiljne posljedice po korisnike. Zbog toga EU insistira na visokom nivou pravne sigurnosti.

Postojeći režim odgovornosti u Evropskoj uniji, posebno u oblasti odgovornosti za neispravne proizvode, zahtijeva prilagođavanje kako bi adekvatno obuhvatio specifičnosti AI sistema, uključujući njihovu autonomiju i sposobnost učenja. [7]

Važno pitanje je i odnos između ugovorne i vanugovorne odgovornosti. U mnogim slučajevima, oštećeni će imati mogućnost izbora pravnog osnova za naknadu štete. EU nastoji osigurati da pravila budu komplementarna i efikasna.

Takođe se razmatra i uloga osiguranja u pokrivanju šteta uzrokovanih AI sistemima. Obavezno osiguranje moglo bi biti uvedeno za određene kategorije visokorizičnih sistema. Ovo bi dodatno olakšalo obeštećenje žrtava.

Pristup zasnovan na procjeni rizika predstavlja ključni element budućeg razvoja odgovornosti za štetu uzrokovanu AI sistemima, omogućavajući fleksibilnije i efikasnije pravne odgovore na tehnološke izazove. [8]

U kontekstu pozitivnog prava Evropske unije, oblast građanskopravne odgovornosti za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije uređena je kombinacijom postojećih i novijih (predloženih i usvojenih) pravnih akata. Najvažniji među njima su sljedeći:

Direktiva o odgovornosti za neispravne proizvode (85/374/EEZ) iz 1985. godine. [9] Ona uspostavlja režim objektivne odgovornosti proizvođača za štetu uzrokovanu neispravnim proizvodima. U kontekstu AI, značajna je njena revizija kojom se pojam proizvoda proširuje na softver i digitalne komponente.

Akt o vještačkoj inteligenciji (AI Act) iz 2024. godine. [10] Ovaj akt ne uređuje direktno građansku odgovornost, ali uspostavlja pravila o sigurnosti, transparentnosti i klasifikaciji AI sistema (posebno visokorizičnih). Kršenje ovih pravila može biti osnova za odgovornost za štetu.

Direktiva o odgovornosti za vještačku inteligenciju (AI Liability Directive) [11] – još uvijek u zakonodavnom procesu). Njen cilj jeste olakšavanje dokazivanja u sporovima koji uključuju AI sisteme, kroz mehanizme poput pretpostavke uzročnosti i pristupa dokazima.

Opšta uredba o zaštiti podataka (2016/679 (GDPR)). [12] Iako primarno uređuje zaštitu ličnih podataka, ona sadrži odredbe o odgovornosti i naknadi štete u slučaju nezakonite obrade podataka, što je često povezano s AI sistemima.

U širem kontekstu digitalnog prava, važnu ulogu imaju i *Akt o digitalnim uslugama (Digital Services Act 2022/2065)* [13] i *Akt o digitalnim tržištima (Digital Markets Act iz 2024.)*. [14] Ovi akti uređuju odgovornost platformi i digitalnih posrednika, što može biti relevantno kada AI sistemi funkcionišu unutar online platformi.

Ne treba zanemariti ni *Direktivu o određenim aspektima ugovora o isporuci digitalnog sadržaja i digitalnih usluga (2019/770)*. [15] Ona reguliše odgovornost za neispravnost digitalnih usluga, uključujući AI komponente koje se pružaju korisnicima.

Takođe, *Direktiva o prodaji robe (2019/771)* [16] obuhvata robu sa digitalnim elementima, što uključuje proizvode koji koriste AI tehnologiju.

Konačno, u razvoju su i dodatne inicijative Evropske komisije koje imaju za cilj dalje usklađivanje pravila o odgovornosti u digitalnom okruženju. U cjelini gledano, pravni okvir EU u ovoj oblasti je kombinacija klasičnih pravila o odgovornosti i novih digitalnih regulativa, sa jasnim

trendom ka jačoj zaštiti oštećenih i prilagođavanju tehnološkim izazovima.

Može se zaključiti da Evropska unija aktivno razvija pravni okvir za odgovornost za štetu uzrokovanu vještačkom inteligencijom. Cilj je stvoriti sistem koji je pravedan, predvidiv i prilagođen tehnološkom razvoju. Očekuje se da će buduće zakonodavne inicijative dodatno precizirati ova pitanja.

U pogledu konkretnih primjera iz sudske prakse može se istaći da je teško naći predmete koji se *direktno* odnose na građanskopravnu odgovornost za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije u pravu EU, jer je riječ o relativno novoj oblasti. Međutim, postoje relevantni slučajevi iz prakse Evropskog suda pravde koji se tiču srodnih pitanja (npr. odgovornost za digitalne tehnologije, zaštita podataka, automatizovano odlučivanje), a koji se često koriste kao analogija.

Jedan od najočitijih primjera je predmet Google Spain SL i Google Inc. protiv Agencia Española de Protección de Datos (C-131/12). [17] U ovom slučaju, Sud je razmatrao odgovornost internet pretraživača za obradu ličnih podataka. Iako nije riječ o AI odgovornosti u užem smislu, presuda je utvrdila da operatori digitalnih sistema mogu snositi odgovornost za posljedice automatizovane obrade podataka. Ova logika je značajna i za AI sisteme koji obrađuju velike količine podataka.

Drugi važan slučaj je Lloyd protiv Google LLC [18], koji se, iako vođen pred britanskim sudovima, oslanja na evropske standarde zaštite podataka. Ovdje se raspravljalo o naknadi štete zbog povrede privatnosti putem automatizovanog praćenja korisnika. Ovaj predmet ukazuje na širenje koncepta nematerijalne štete u digitalnom okruženju, što je relevantno i za AI.

Takođe, vrijedi pomenuti predmet Schrems II (C-311/18) [19], gdje je Sud razmatrao zakonitost prijenosa podataka u treće zemlje. Iako fokus nije na odgovornosti za štetu, presuda naglašava visoke standarde zaštite podataka i odgovornosti subjekata koji koriste kompleksne digitalne sisteme, uključujući AI.

Iz ovih primjera može se zaključiti da sudska praksa EU još uvijek indirektno oblikuje pravila o odgovornosti za AI. Sud pravde postepeno razvija principe koji se mogu primijeniti na nove tehnologije, poput proširenog pojma odgovornosti, zaštite korisnika i olakšanog dokazivanja štete.

Kako AI sistemi postaju sve autonomniji i složeniji, pravni okvir će morati evoluirati od tradicionalnih modela krivice ka fleksibilnijim pristupima zasnovanim na procjeni rizika i raspodjeli odgovornosti između više aktera. [20]

U budućnosti se očekuje veći broj predmeta koji će se direktno odnositi na AI sisteme, posebno nakon pune primjene Akta o vještačkoj inteligenciji (AI Act) i eventualnog usvajanja Direktive o odgovornosti za AI.

IV. PERSPEKTIVE RAZVOJA U OVOJ OBLASTI U BIH

Perspektive razvoja građanskopravne odgovornosti za štete uzrokovane sistemima vještačke inteligencije u Bosni i Hercegovini potrebno je posmatrati u širem kontekstu procesa evropskih integracija i obaveze usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije. U tom smislu, budući razvoj ove oblasti biće u velikoj mjeri determinisan normativnim rješenjima koja se razvijaju na nivou Unije, naročito kroz instrumente poput AI Liability Directive i reformisanog režima odgovornosti za neispravne proizvode. Ovi instrumenti imaju za cilj prilagoditi tradicionalne institute građanskog prava specifičnostima autonomnih i kompleksnih tehnoloških sistema.

Koncept vještačke inteligencije predstavlja značajan izazov za tradicionalno građansko pravo u BiH, posebno u dijelu odgovornosti za štetu, zbog čega je neophodno razmotriti kreativnu interpretaciju i eventualnu reformu postojećih normi. [21]

Važeći sistem deliktne odgovornosti u Bosni i Hercegovini, koji se dominantno zasniva na principu krivice, suočava se sa značajnim izazovima u primjeni na štete uzrokovane vještačkom inteligencijom. Naime, složenost AI sistema, njihova autonomija i nepredvidivost otežavaju utvrđivanje subjektivne odgovornosti, kao i dokazivanje uzročne veze između radnje i nastale štete. U tom kontekstu, može se očekivati postepeno napuštanje dominantno subjektivnog modela odgovornosti u korist uvođenja elemenata objektivne odgovornosti, odnosno razvoja hibridnih modela koji kombinuju krivicu i rizik.

Poseban značaj imaće i procesne inovacije koje se razvijaju u pravu Evropske unije, a koje uključuju olakšavanje tereta dokazivanja za oštećena lica, uključujući pretpostavke uzročnosti i pravo pristupa relevantnim dokazima. Implementacija ovakvih rješenja u pravni sistem Bosne i Hercegovine zahtijevaće ne samo izmjene materijalnog prava, već i prilagođavanje procesnih pravila kako bi se osigurala efikasna i pravična sudska zaštita.

Dalji razvoj ove oblasti podrazumijeva i preciznije normiranje kruga odgovornih subjekata. Za razliku od klasičnih deliktних odnosa, kod AI sistema odgovornost se može raspodijeliti između više aktera, uključujući proizvođače, programere, operatere i korisnike sistema. Takva disperzija odgovornosti zahtijevaće normativnu razradu kriterija za njeno pravično raspoređivanje, uzimajući u obzir stepen kontrole nad sistemom i mogućnost prevencije štete.

U kontekstu harmonizacije sa pravom Evropske unije, značajnu ulogu ima i povezivanje pravila o građanskopravnoj odgovornosti sa širim regulatornim okvirom za vještačku inteligenciju, koji razvija Evropska komisija kao glavno izvršno tijelo EU. Ovaj okvir zasniva se na pristupu regulaciji prema nivou rizika, što će neminovno uticati i na oblikovanje standarda dužne pažnje u građanskopravnim odnosima. Time se odgovornost sve više veže za procjenu i upravljanje rizicima koje AI sistemi mogu proizvesti.

Dodatni impuls razvoju ove oblasti u Bosni i Hercegovini predstavlja i pristupanje međunarodnim inicijativama,

uključujući aktivnosti Savjeta Evrope u oblasti regulacije vještačke inteligencije. Ovakvi koraci ukazuju na opredjeljenost ka prihvatanju evropskih i međunarodnih standarda, što će dugoročno doprinijeti harmonizaciji domaćeg pravnog sistema.

U perspektivi, može se očekivati donošenje posebnih normativnih akata koji će sistemski urediti pitanja vještačke inteligencije, uključujući i građanskopravnu odgovornost za štetu. Ipak, jednako važnu ulogu imaće i razvoj sudske prakse, koja će kroz konkretne slučajeve dati sadržaj apstraktnim pravnim normama i prilagoditi ih tehnološkoj realnosti.

Konačno, razvoj građanskopravne odgovornosti za štete uzrokovane AI sistemima u Bosni i Hercegovini treba da teži uspostavljanju ravnoteže između zaštite oštećenih lica i podsticanja tehnoloških inovacija. Takav balans predstavlja osnovni izazov savremenog prava, ali i ključni cilj harmonizacije sa pravnim standardima Evropske unije.

V. ZAKLJUČAK

Građanskopravna odgovornost za štetu uzrokovanu sistemima vještačke inteligencije u Bosni i Hercegovini nalazi se u početnoj fazi razvoja, suočena sa brojnim teorijskim i praktičnim izazovima. Postojeći pravni okvir, zasnovan na tradicionalnim propisima obligacionog prava, pokazuje ograničenja u primjeni na kompleksne i autonomne AI sisteme. Usklađivanje sa standardima Evropske unije predstavlja ključni pravac daljeg normativnog razvoja, naročito kroz prihvatanje savremenih rješenja u pogledu dokazivanja i raspodjele odgovornosti. Budući razvoj ove oblasti zahtijevaće kombinaciju zakonodavnih reformi, razvoja sudske prakse i jačanja institucionalnih kapaciteta. Konačno, cilj pravnog uređenja treba biti uspostavljanje efikasne zaštite oštećenih uz istovremeno očuvanje prostora za tehnološki napredak i inovacije.

VI. LITERATURA

- [1] Nasir Muftić, *Artificial Intelligence and Tortious Liability: Case Study of Bosnia and Herzegovina* (2024)
- [2] Zakon o obligacionim odnosima Republike Srpske ("Sl. list SFRJ", br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 - odluka USJ i 57/1989 i "Sl. glasnik RS", br. 17/1993, 3/1996, 37/2001 - dr. zakon, 39/2003 i 74/2004)
- [3] Zakon o zaštiti potrošača BiH ("Sl. glasnik BiH", br. 25/2006 i 88/2015)
- [4] Zakon o zaštiti potrošača Republike Srpske ("Sl. glasnik RS", br. 101/2025)
- [5] Baris Soyer i Andrew Tettenborn, 'Artificial Intelligence and Civil Liability—Do We Need a New Regime?' (2022).
- [6] European Commission, *Comparative Law Study on Civil Liability for Artificial Intelligence* (2021).
- [7] Curzio Fossati, 'AI Systems and Product Liability in the EU' (2023).
- [8] Sundaraparipurnan Narayanan, 'A Risk-Based Approach to Assessing Liability Risk for AI-Driven Harms' (2023).
- [9] Council Directive 85/374/EEC of 25 July 1985 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products [1985] OJ L 210/29.
- [10] Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act) and amending certain Union legislative acts [2024] OJ L 1689.
- [11] Directive (EU) 2023/XXXX of the European Parliament and of the Council of 15 June 2023 on liability for damage caused by artificial intelligence (AI Liability Directive) [2023]
- [12] Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation, GDPR) [2016] OJ L 119/1.
- [13] Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services (Digital Services Act) and amending Directive 2000/31/EC [2022] OJ L 277/1. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector (Digital Markets Act) [2022] OJ L 265/1.
- [14] Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services [2019] OJ L 136/1.
- [15] Directive (EU) 2019/771 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods [2019] OJ L 136/28.
- [16] Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (Case C-131/12) [2014] ECLI:EU:C:2014:317.
- [17] Google LLC v Lloyd [2021] UKSC 50 (UK Supreme Court).
- [18] Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Ltd and Maximillian Schrems (Case C-311/18) [2020] ECLI:EU:C:2020:559
- [19] Ha-Chi Tran, 'Unbounded Harms, Bounded Law: Liability in the Age of Borderless AI' (2024) *Journal of Law and Technology*.
- [20] Nasir Muftić, 'Liability for Artificial Intelligence – Adaptation of the Bosnian Legal Framework to the Challenges of the 21st Century' (2023) *Društvene i humanističke studije* 8(1) 213–232.